

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Maahanmuuttajavanhemmat osana varhaiskasvatusta

Globaalikasvatus osallisuuden tukena

Janika Rantala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
210op

4/2019

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijä: Janika Rantala

Opinnäytetyön nimi: Maahanmuuttajavanhemmat osana varhaiskasvatusta - Globaalikasvatus osallisuuden tukena

Sivumäärä: 38 ja 5 liitesivua

Työn ohjaaja: Anna Pikala

Työn tilaaja: Turun kaupunki, Halisten päivähoitoyksikkö

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia maahanmuuttajavanhempien osallisuutta Halisten päivähoitoyksikössä. Työn tavoitteena oli selvittää, minkälaisien keinojen avulla maahanmuuttajavanhemmat saataisiin osallistumaan päiväkodin toimintaan enemmän sekä pystyttäisiinkö globaalikasvatusta hyödyntämään osallisuuden tukena.

Opinnäytetyön tilaajana toimi Halisten päivähoitoyksikkö. Halisten päivähoitoyksikkö on Turun kaupungin päiväkotia, joka tarjoaa varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Päivähoitoyksikkö sijaitsee monikulttuurisella alueella. Yli puolet päivähoitoyksikön lapsista on vieraskielisiä. Tästä syystä toiminnassa on mukana paljon maahanmuuttajavanhempia.

Kehittämistyön aineistonkeruumenetelminä käytettiin laadullisia kehittämistyön menetelmiä. Menetelmät olivat havainnointi, benchmarking sekä kysely. Benchmarkingin avulla vertailtiin kolmea Turussa sijaitsevaa päiväkotia. Havainnointi tehtiin Halisten päivähoitoyksikössä ja kysely saman päivähoitoyksikön työntekijöille. Kehittämistyön menetelmistä syntyneet tulokset analysoitiin teemoittain. Teemoja syntyi yhteensä kolme: osallisuus edesauttaa integroitumista, kumppanuus työntekijän ja maahanmuuttajavanhemman välillä on tärkeää sekä yhdenvertaisuus ja kunnioitus kulmakivenä.

Aineiston tuloksien perusteella voidaan todeta, että maahanmuuttajavanhempien osallisuutta tapahtuu varhaiskasvatuksessa liian vähän, eikä osallisuuden tukemiselle ole tarvittavaa mallia. Varhaiskasvatuksen työntekijät toivoivat hyvää kumppanuutta maahanmuuttajavanhempien kanssa, jotta molemmat osapuolet voisivat oppia toisiltaan. Lisäksi tuloksista nousi myös yhdenvertaisuuden sekä kunnioituksen merkitys. Niiden koettiin olevan tärkeä kulmakivi päiväkodin toiminnassa. Esille nousi myös integroituminen osaksi yhteiskuntaa.

Kehittämistyön tuloksena työn tilaajalle kehitettiin maahanmuuttajavanhempien osallisuutta tukeva toimintamalli. Toimintamallia voidaan hyödyntää monikulttuurisessa sekä myös vähemmän monikulttuurisessa päiväkotiympäristössä. Tavoitteena on tukea maahanmuuttajavanhempien osallisuutta globaalikasvatuksen avulla.

Kerätyn aineiston tuloksien perusteella voidaan lisäksi todeta, että kun maahanmuuttajavanhempien osallisuus on toimivaa, se palvelee niin päiväkodin työntekijää kuin myös maahanmuuttajaperhettä. Osallisuuden tukemisen mallia tulee kehittää ja sitä tulee tietoisesti tavoitella. Näin maahanmuuttajavanhempien kotoutumista tuetaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Asiasanat: varhaiskasvatus, osallisuus, maahanmuutto, globaalikasvatus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Janika Rantala

Title: Early childhood education and care - Global education supporting the engagement of parents with immigrant background

Number of Pages: 38 and 5 attachment pages

Supervisor: Senior Lecturer Anna Pikala

Subscriber: City of Turku, Day Care Unit Halinen

Abstract

The purpose of this thesis was to find out how to develop the involvement of parents in early childhood education and care, especially those parents with immigrant background. Another objective was to find out if global education could be helpful in engaging and involving the parents. More attention has been given to parental involvement. It has been noticed that it is a very important objective in early childhood education and care.

The subscriber of this thesis is the Day Care Unit Halinen in Turku, Finland. The Day Care Unit is located in an utterly multicultural district in Turku. The aim of this study is to support the engagement and involvement of those parents with immigrant background, especially in the everyday functions of the Day Care Unit.

Methods used in the study were benchmarking, survey and observation. The data were collected from the employees of early childhood education and care, in particular those who have expertise on multiculturalism and parental involvement. The benchmarking was carried out by studying three day care units in Turku and interviewing their employees. The survey was conducted for Halinen day care employees, and also observation took place in Halinen Day Care Unit.

The results of the study show that parental involvement among parents with immigrant background is low, and day care employees hope for more participation and involvement. The majority of the study participants hoped for good partnership with immigrant parents in order for both parties to learn from each other. Good partnership was seen as an important factor in promoting equality and mutual respect between the parents and the employees. They were seen as cornerstone of the day care activities. Integration into society was also raised.

The final product of this study is a model supporting the engagement of parents with immigrant background in early childhood education and care. The model was developed for the subscriber of the thesis. The model can be used in multicultural and less multicultural environments. The aim is to support the participation of immigrant parents through global education.

Keywords: early childhood education and care, engagement, parents with immigrant background, global education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 TURUN KAUPUNKI, HALISTEN PÄIVÄHOITOYKSIKKÖ	7
3 VANHEMPIEN OSALLISUUS OSANA VARHAISKASVATUSTA.....	9
3.1 Maahanmuuttajavanhemmat	9
3.2 Varhaiskasvatus.....	11
3.3 Osallisuus.....	13
3.4 Globaalikasvatus.....	15
4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	18
4.1 Benchmarking	18
4.2 Osallistava havainnointi.....	20
4.3 Kysely.....	21
4.4 Menetelmien analysointi.....	22
5 TULOKSET JA ANALYYSI.....	24
5.1 Osallisuus edesauttaa integroitumista.....	24
5.2 Kumppanuus työntekijän ja maahanmuuttajavanhemman välillä on tärkeää. 26	
5.3 Yhdenvertaisuus ja kunnioitus kulmakivenä	28
6 VINKKEJÄ VANHEMPIEN OSALLISUUDEN TUEKSI.....	31
7 LOPUKSI	33
LÄHTEET	37
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Muutaman viime vuoden aikana Suomessa on tapahtunut muutos, joka on tehnyt Suomesta entistä monikulttuurisemman maan. Monikulttuurisuus näkyy myös varhaiskasvatuksessa. Yle Uutiset kertoo, että kasvavan monikulttuurisuuden vuoksi on päiväkotien arjessa tehty paljon uudistuksia. Suuri uudistus on tehty esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, Vantaalla. Vantaalle on avattu täysin uusi ja Suomen ainoa päiväkotikoti, jossa kaikki lapset ovat maahanmuuttajataustaisia. Päiväkodin tavoite on panostaa erityisesti juuri suomen kielen oppimiseen, sillä se on avain kaverisuhteisiin, tunteiden säätelyyn sekä yleiseen oppimiseen. (Salminen 2018.)

Suomeen tuli vuonna 2015 reilu 32 000 turvapaikanhakijaa, kun vuotta aikaisemmin turvapaikanhakijoiden määrä oli ainoastaan vajaa 3 700 (Maahanmuuttovirasto 2019). Tämä kertoo siitä, että yhä useammassa päiväkodissa tulee olemaan kansuomalaisten lapsien lisäksi myös paljon vieraskielisiä lapsia. Olen itse työskennellyt Turun päiväkodeissa ryhmäavustajana yhteensä lähes kaksi vuotta. Työskentely erilaisissa ryhmissä on opettanut, että tasavertainen vuorovaikutus on tärkeää. Sen avulla vanhempia ja lapsia tuetaan varhaiskasvatuksessa.

Maahanmuuttajalapsen kehityksen ja kotoutumisen kannalta on tärkeää, että lapsen vanhemmat tukevat lasta varhaiskasvatuksen aikana. Näin lapsen kulttuuri ja identiteetti yhdistyvät ja lapselle kasvaa tasapainoinen kulttuuri-identiteetti itsestään. Kun vanhemmat suhtautuvat omaan kulttuuriinsa myönteisesti ja näyttävät sen lapselle, on lapsen helppo sopeutua kahteen kulttuuriin. (Halme & Vataja 2011, 11.)

Opinnäytetyöni tilaaja on Halisten päivähoitoyksikkö, joka sijaitsee Turussa. Päiväkodissa on yhteensä 108 lasta, ja heistä 58 prosenttia on vieraskielisiä (Bergman 2019). Halisten päivähoitoyksikkö toivoi saavansa selkeän toimintamallin, jonka avulla vieraskielisten lapsien vanhempia pystyttäisiin osallistamaan päiväkodin toimintaan.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kehittää toimintamalli, jossa hyödynnetään globaalikasvatusta ja sen avulla tukea maahanmuuttajavanhempien osallisuutta. Käytin kehittämistyössäni menetelminä havainnointia, benchmarkingia sekä kyselyä.

Opinnäytetyössäni selvitän vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

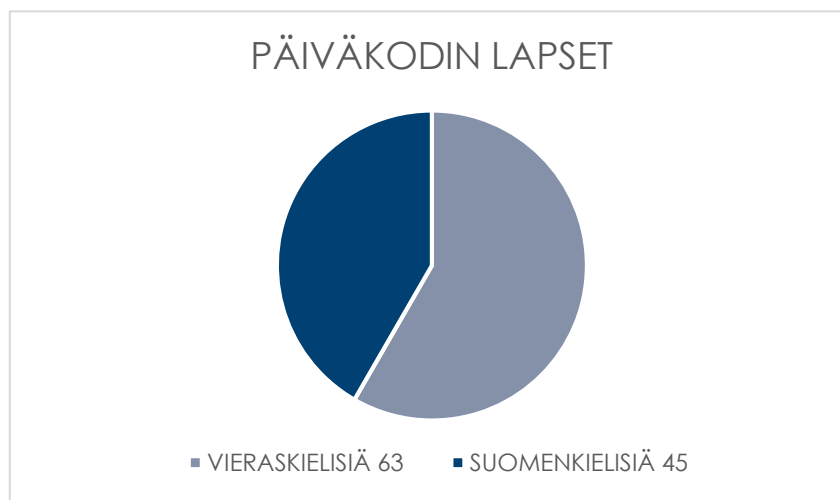
- Miten maahanmuuttajavanhemmat saadaan mukaan päiväkodin arkeen?
- Onko globaalikasvatuksesta apua osallisuuden tukemisessa?
- Onko päiväkodin työntekijöillä olemassa malli, jolla osallisuutta toteutetaan, entä miten olemassa olevaa mallia pystyy hyödyntämään?

Esittelen opinnäytetyössäni ensin tilaajani Turun Halisten päivähoitoyksikön. Tämän jälkeen kerron tutkimukseni tietoperustasta ja avaan myös opinnäytetyöni keskeisiä käsitteitä. Käyn läpi käyttämäni kehittämistyön menetelmät ja analysoin tulokset teemoittain. Tämän jälkeen kerron tekemästäni tuotoksesta. Lopuksi-luvussa pohdin sitä, mitä opin sekä miten aihetta voitaisiin kehittää eteenpäin. Mietin myös, miten tuloksia voisi laajemmin hyödyntää sekä mitä jäi tutkimatta.

2 TURUN KAUPUNKI, HALISTEN PÄIVÄHOITOYKSIKKÖ

Toteutin kehittämistyöni Halisten päivähoitoyksikköön, joka on Turun kaupungin päiväkotiki. Päivähoitoyksikkö sijaitsee monipuolisessa ympäristössä lähellä Halisten koske, metsiä sekä muita erilaisia ulkoilumahdollisuuksia. Päiväkotitoimintaan ja esiopetukseen on sisällytetty henkilökohtaista tukea ja ohjausta niitä tarvitseville lapsille. Päivähoitoyksikkö tekee yhteistyötä vieressä olevan alakoulun kanssa, jossa myös päivähoitoyksikön esikoulu sijaitsee. Halisten päivähoitoyksikössä on yhteensä seitsemän ryhmää, joissa on lapsia yhdestä kuuteen ikävuoteen. Näihin ryhmiin kuuluu yksi integroitu erityisryhmä, yksi sisarusryhmä ja yksi alle kolme vuotiaiden ryhmä. (Sipola 2018.)

Päivähoitoyksikkö on avannut ovensa vuonna 1991 ja se rakennettiin jo alun perin päiväkodiksi. Halisten päivähoitoyksikössä työskentelee lastentarhanopettajia yhdessä lastenhoitajien ja ryhmäavustajien kanssa. Lisäksi työntekijöinä on laitoshuoltajia sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Päiväkodin toiminnasta vastaa päiväkodin johtaja. (Sipola 2018.)

Kuvio 1. Lapsien määrä Halisten päivähoitoyksikössä (Bergman 2019).

Kehittämistyöni aihe määräytyi Halisten päivähoitoyksikön henkilökunnan tarpeiden mukaan. Monikulttuurisuus on Halisten alueella näkyvä ja tärkeä aihe. Päivähoitoyksikön asiakaskunta ja myös toisinaan osa sijaisista on juuriltaan jostain muualta kuin Suomesta. Päiväkodissa on yhteensä 108 lasta (Kuvio 1) ja heistä 63 lasta on vieraskielisiä. (Bergman 2019.) Tästä syystä on tarpeellista saada tietoa ja tukea työntekijöille monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta ja maahanmuuttajavanhempien osallisuudesta.

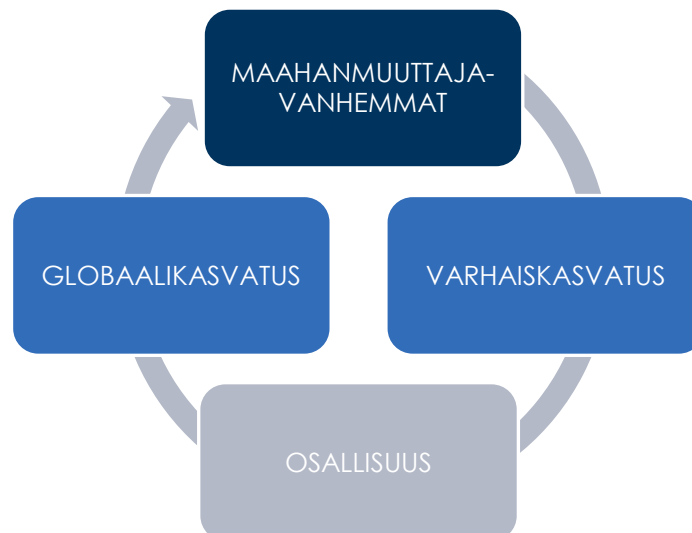
Tilaaaja toivoi saavansa konkreettisia menetelmiä ja työkaluja osallistaakseen vanhempia ja erityisesti maahanmuuttajavanhempia päiväkodin toimintaan. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa on itseäni kovasti kiinnostava aihe. Aihe on ajankohtainen Turun uuden varhaiskasvatussuunnitelman ansiosta. Varhaiskasvatussuunnitelmassa korostuu entisestään lapsilähtöisyys sekä myös huoltajien ja lasten osallisuus (Varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 30 – 31).

Osallisuus lapsen näkökulmasta nähdään mahdollisuuksina toimia ja vaikuttaa, sekä ymmärrystä ja kokemusta siitä, että kuuluu johonkin yhteisöön ja on siellä arvokas. Lapsi voi vaikuttaa asioihin mielipiteillään tai toimillaan. Hän on arvokas omana itsenään. Lapsen osallisuutta voidaan lisätä esimerkiksi käyttämällä taidelähtöisiä menetelmiä, sadutusta, yhdessä tekemistä ja leikkiä. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 30.)

Turun varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017, 13 - 30) puhutaan yleisesti paljon vanhempien osallisuudesta. Siihen ei suoraan kuitenkaan ole toimintamallia tai ideaa, että miten vanhempien osallisuutta tulisi tukea. Vaikka opinnäytetyöni tarve tulee tilaajalta, on tarve kehittämistyölle myös yhteiskunnallisella tasolla. Koska vanhempien osallisuus on osana varhaiskasvatussuunnitelmaa, ei sitä voi jättää huomioimatta päiväkodin toiminnassa.

3 VANHEMPIEN OSALLISUUS OSANA VARHAISKASVATUSTA

Tässä pääluvussa esittelen opinnäytetyöni keskeisiä käsitteitä. Avaan käsitteet siten, että ensimmäinen käsite toimii pohjana, jota muut käsitteet täydentävät (Kuvio 2). Käsitteet ovat maahanmuuttajavanhempi, varhaiskasvatus, osallisuus sekä globaalikasvatus. Globaalikasvatuksen avulla maahanmuuttajavanhempia osallistetaan varhaiskasvatuksen toimintaan. Halusin valita globaalikasvatuksen osaksi opinnäytetyötäni, koska mielestäni osallisuuden ja globaalikasvatuksen tavoitteet täydentävät toisiaan.

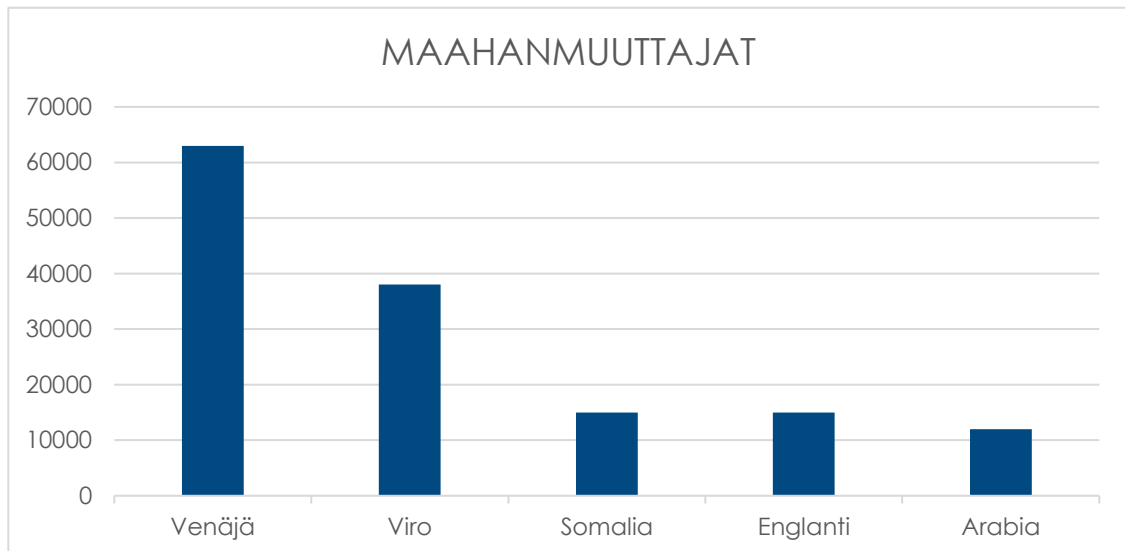

Kuvio 2. Globaalikasvatus apuna osallisuuden tukemisessä.

3.1 Maahanmuuttajavanhemmat

Väestöliiton (2013, 17) teoksessa Ismo Söderling kirjoittaa, että maahanmuutto on olennainen osa ihmiskunnan kehitystä. Vuonna 2012 Suomeen muutti yli 31 000 henkilöä ulkomailta, joista noin neljäsosa oli ulkomailla asuneita Suomen kansalaisia. Yli-voimaisesti merkittävin ensi kertaa Suomeen muuttajien lähtömaa oli Viro. Koko Suo-

men väestöstä on ulkomaista syntyperää noin 5 prosenttia. Vuoden 2012 lopulla Suomessa asui noin 260 000 maahanmuuttajaa (Kuvio 3). Kielen perusteella tarkasteltuna suurimmat ryhmät ovat venäjää (63 000), viroa (38 000), somalia (15 000) ja englantia (15 000) sekä arabiaa (12 000) puhuvat maahanmuuttajat. (Söderling 2013, 18.)

Kuvio 3. Kielen perusteella suurimmat maahanmuuttajat vuonna 2012.

Söderling (2013, 21) kirjoittaa maahanmuuttajien usein jäävän kantaväestöä heikompaan asemaan. Tämän kaltaisia yhteiskunnallisia asenteita ja sen taustalla olevia tekijöitä kehittämistyölläni pyrin vähentämään. Tässä opinnäytetyössäni keskityn Halisten päiväkodin maahanmuuttajavanhempiin ja siihen miten varhaiskasvatuksessa globaalikasvatus auttaa osallisuudessa. Niin kuin tilaaja -luvusta käy ilmi, Halisten päivähoitoyksikössä on enemmän maahanmuuttajaperheitä kuin kantasuomalaisia.

Siirtolaisuusinstituutti (Söderling 2013, 26) toteutti keväällä 2012 tutkimuksen, jossa kerättiin kyselyaineistoa opiskelijoilta. Yhden vastaajan mukaan sopeutuminen uuteen kotimaahan tapahtuu hitaasti. Siksi on tärkeää muokata tukiverkostoja ja sosiaalipalveluita niin, että ne tukevat maahanmuuttajan sopeutumista uuteen elämään ja uuteen

kulttuuriin. (Söderling 2013, 26.) Tästä voikin huomata, että maahanmuuttajavanhemman osallisuuden tukeminen on tärkeässä roolissa monestakin eri syystä.

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden on tärkeää olla joustavia ja avoimia silloin kun maahanmuuttajaperheiden lapsi aloittaa päiväkodin. Kulttuuritietoinen varhaiskasvattaja ottaa selvää uuden perheen kulttuurista ja uskonnosta, sillä se on kohteliasta. Maahanmuuttajaperheet kohdataan aina yhdenvertaisesti ja ennakkoluulottomasti. Kulttuuritietoisien työntekijän tärkeä ominaisuus on halu ottaa asioista selvää. Tukiverkosto on kotoutumisen kannalta tärkeää maahanmuuttajalle. (Halme & Vataja 2011, 100.) Ajattelen, etten varhaiskasvatuksessa tapahtuvan osallisuuden avulla maahanmuuttajavanhempi saa itselleen tukiverkostoa. Verkoston avulla vanhempi saa tukea, kun taas varhaiskasvatuksen työntekijät oppivat uudesta kulttuurista.

Maahanmuutto ja monikulttuurisuus näkyvät Halisten päivähoitoyksikön arjessa joka päivä. Päivähoitoyksikkö sijaitsee alueella, jossa asuu paljon maahanmuuttajia. Maahanmuuttajien määrä näkyy tästä syystä tietysti myös päiväkodin ryhmissä. Mielestäni on tärkeää tuoda erilaisten perheiden toimintatapoja osaksi päiväkodin arkea. Perhe on sosiaalinen yksikkö, jossa perheenjäsenet toteuttavat sosiaalisia ja kulttuurisia käytäntöjä (Säävälä 2013, 102). Näitä käytäntöjä tulee ottaa huomioon myös varhaiskasvatuksessa ja niistä tulee oppia.

3.2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa, jolla edistetään lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tässä kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Jokainen päiväkotitoiminta, perhepäivähoito tai muu kerho – ja leikkitoiminta järjestää siis itsessään varhaiskasvatusta. (Opetushallitus 2019.)

Halme ja Vataja (2011, 10) kirjoittavat, että ensisijainen vastuu lapsen kasvattamisessa on vanhemmilla. Kuitenkin varhaiskasvatuksen työntekijöiltä vaaditaan kulttuurillista

ymmärrystä, jotta vanhempien kasvatustavoitteita voidaan käsitellä tasavertaisesti ja vastavuoroisesti. Varhaiskasvatuksella on tärkeä merkitys lapsen kasvun ja oppimisen osalta. Sen tarkoituksena on tukea ja täydentää kodin vastuuta lasten kasvatuksessa. (Halme & Vataja 2011, 10.) Opetushallituksen (2016, 8) varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatuksen valtakunnallisena tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen (Kuvio 4).

Kuvio 4. Varhaiskasvatuksen raamit (Opetushallitus 2019).

Varhaiskasvatuslaki (540/2018, 1§) antaa varhaiskasvatukselle pohjan, jonka avulla Opetushallitus laatii ja päättää valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Näiden perusteiden pohjalta luodaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat jokaiseen päiväkotiin ja perhepäivähoitoon. Lisäksi lapselle laaditaan aina henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, joka oikeuttaa lapsen saamaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta sekä hoitoa. (Opetushallitus 2016, 10.)

Turun kaupungin (2017, 30 - 31) uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa korostuu entisestään lapsilähtöisyys sekä huoltajien ja lasten osallisuus. Vanhempien osallisuutta tullaan tukemaan avoimen yhteistyön, vanhempainiltojen sekä päivittäisten kuulumisten vaihtuessa (Turun kaupunki 2017, 10). Vanhempien osallisuus päiväkodissa on ajankohtainen ja nouseva aihe. Osallisuuden lisäksi on mielestäni tärkeä miettiä erityisesti maahanmuuttajaperheiden osallisuutta ja lapsien varhaiskasvatusta. Vanhemmilla on mahdollisuus saada tukea kotoutumisessa, kun lapsi voidaan ottaa päiväkotiin. Näin koko perheen kokonaistilannetta tuetaan ja samalla vahvistetaan sosiaalisia suhteita, jotka ovat suora tie osallisuuteen (THL 2018).

3.3 Osallisuus

Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot edistävät ihmisen hyvinvointia sekä suojaavat syrjäytymiseltä. Osallisuus ymmärretään usein tunteena, joka on lähtöisin erilaisissa yhteisöissä osana olemisesta. Yhteisönä voi toimia esimerkiksi opiskeluun, työhön, harrastus- tai järjestötoimintaan liittyvät ryhmät. Osallisuus ilmenee muiden ryhmän jäsenten arvostamisena, tasavertaisuutena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa. (THL 2018.) Osallisuudessa on kysymys identiteetin kokemuksesta ja yhteisöön kuulumisen tunteesta. Vanhemman osallisuus tarkoittaa konkreettista osallistumista lapsen varhaiskasvatukseen ja tavoitteellista toimintaa edistääkseen sitä. Osallisuus merkitsee omakohtaista sitoutumista, jossa on mahdollisuus vaikuttaa asioiden kulkuun ja ottaa samalla vastuuta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 25 – 27.)

Kaskelan ja Kekkonen (2007, 25 – 27) mukaan lähtökohtana osallisuudelle voi pitää yhteisten kokemusten ja tietämyksen vaihtamista ja jakamista. Lisäksi osallistumalla päiväkodin toimintaan, vanhemmat saavat tietoa päivähoidosta ja tutustuvat työntekijöiden toimintatapoihin. Pääsääntöisesti kuitenkin työntekijöiden vastuulla on luoda edellytykset vanhempien osallisuudelle. Osallistuminen vahvistaa tunnetta kuulua yhteisöön sekä vahvistaa sitoutumista lapsensa elämään. (Kaskela & Kekkonen 2007, 25 – 27.)

Halme ja Vataja (2011, 71) kertovat, että kun varhaiskasvatuksen työntekijät kohtaavat uusista kulttuureista tulevia perheitä, tulee heidän etsiä oikeanlaisia työskentelytapoja, jotta perheiden kykyä ja pätevyyttä itsenäiseen päätöksentekoon tuetaan. Kaske-
lan ja Kekkonen (2007, 25) mukaan vanhempien osallisuutta lapsen varhaiskasvatuk-
sessa tulisi korostaa. Tähän liittyy myös tuotokseni, jonka avulla vanhempien osalli-
suutta pyritään lisäämään Halisten päivähoitoyksikössä.

Osallisuus päiväkodissa rakentuu vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden vuorovai-
kutuksessa. Vuorovaikutusta vahvistetaan päivähoitosuhteen alussa alkukeskustelulla
ja erilaisilla tiedotteilla. Vanhempien luottamus muodostuu päiväkodin työntekijän ja
lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Luottamus rakentuu rehellisessä, kunnioitta-
vassa ja lämminhenkisessä sekä empaattisessa ilmapiirissä. Tähän tarvitaan aikaa, yh-
teisiä positiivisia kohtaamisia ja vuoropuhelua. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36 – 37.)

Nuorisopolitiikan asiantuntija Max Fräs (2019) kertoo, että osallisuuteen päästään,
kun kohderyhmää tuetaan tarpeeksi. Hän myös mainitsee RMSOS menetelmän, jonka
avulla esimerkiksi nuorten osallisuus tapahtuu. RMSOS lyhenne tulee sanoista right,
means, space, opportunity ja support eli oikeudet, tarpeet, tila, mahdollisuus ja tuki.
Kun kaikki viisi osa-aluetta toteutuvat, myös osallisuutta tapahtuu. (Have your say!
2015, 37.) Mielestäni nämä osa-alueet on hyvä muistaa myös maahanmuuttajavan-
hempien kohdalla. Mielestäni positiiviset kohtaamiset, kuten mahdollisuus vaikuttaa
ja tuen antaminen, ovat tärkeässä roolissa, kun maahanmuuttajavanhemmalta toivo-
taan osallisuutta.

Kuten tilaaja -luvussa mainitsen, Halisten päivähoitoyksikkö haluaa saada maahan-
muuttajavanhemmat osallistumaan enemmän. Aion kehittämistyölläni selvittää, mitä
muuta osallisuus vaatii ja miten siihen päästään. Osallisuuden toteuttaminen vaatii
työtä, vaikka se onkin arkisia asioita. Maahanmuuttajavanhemmat eivät voi osallistua,
jos heille ei tarjota tilaisuutta osallisuuteen. Päiväkodin työntekijöillä on tärkeä rooli
rohkaista ja kutsua vanhempia mukaan.

3.4 Globaalikasvatus

Globaalikasvatuksen tavoitteena on saada ihmiset kiinnostumaan maailmasta heidän ympärillään (Kuvio 5). Samalla globaalikasvatus ohjaa kohderyhmää toimimaan toisia ihmisiä ja ympäristö kunnioittaen. (Rekola 2010, 9.) Globaalikasvatus on toimintaa, jolla kannustetaan ihmisiä aktiiviseen maailmankansalaisuuteen. Globaalikasvatus on tunnistettu keskeiseksi keinoksi edistää kestävästä kehitystä ja globaalia oikeudenmukaisuutta. (Globaalikasvatus 2018.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ohjataan jo varhaisessa kehitysvaiheessa muita kunnioittavaan ja kestävään elämäntapaan. Siksi olisi olennaista sitoa myös globaalikasvatus päiväkotilasten oikeudeksi (Rekola 2015).

Kuvio 5. Globaalikasvatuksen tavoitteet (Rekola 2010, 9 – 18).

Tässä opinnäytetyössä tavoitteena on saada vanhemmat osallistumaan päiväkodin toimintaan juuri globaalikasvatuksen avulla. Päiväkodin työntekijät ovat tottuneet toiminnassaan huomioimaan globaalikasvatuksen muotoja, sillä globaalikasvatus on osana varhaiskasvatuksen perusteita (Turun kaupunki 2013, 22). Koen, että globaalikasvatukseen voidaan hyvin yhdistää myös maahanmuuttajavanhempien osallisuutta ja näin saada heidän kulttuuriaan osaksi lasten arkea.

Gloaalikasvatuksen toteuttamismalleja on monia. Esimerkiksi järjestöt ohjaavat ihmisiä vastuulliseen maailmankansalaisuuteen muun muassa erilaisten projektien, tapahtumien, kouluvierailujen sekä sosiaalisen median kautta. Samoin kuin varhaiskasvatuksessa, on myös koulujen opetussuunnitelmassa globaalikasvatus läpileikkaavana teemana. Kouluissa globaalikasvatuksen aiheita käsitellään usein osallistavin ja toiminnallisina menetelmin. Menetelmät antavat oppilaille elämyksiä, oivalluksia ja rohkeutta toimia paremman maailman puolesta. (Kivistö 2008, 15.)

Gloaalikasvatus itsessään lisää ymmärrystä siitä, miten jokainen meistä on kytköksissä maailmanlaajuisiin ilmiöihin. Omalla toiminnallaan jokainen pystyy edistämään globaalia oikeudenmukaisuutta. Globaalikasvatusta voi tarkkailla monesta eri näkökulmasta, mutta joka tapauksessa se ohjaa aina elinikäiseen oppimiseen (Kuvio 6). (Gloaalikasvatus 2018.)

Kuvio 6. Elinikäisen oppimisen hyötyjä (pohjautuu Lifelong Learning 2015 esitykseen).

Gloaalikasvatuksessa tärkeintä on oikea ajoitus. Kun tuntee kohderyhmän, suunnittelu ja ajoitus on helpompaa. Kohderyhmiä voivat olla lapset, nuoret, aikuiset, eläkeläiset tai käytännössä mitkä tahansa toimijat ja toimijaryhmät riippumatta taustoista. (Rekola 2010, 32 – 39.) Globaalikasvatus pyrkii siihen, että ihmiset ymmärtävät oman roolinsa ja mahdollisuutensa vaikuttaa asioihin (Rekola 2010, 10). Ajattelen, että globaalikasvatuksen tavoitteiden takia se on käytännöllinen keino kehittämissyöni kannalta.

Rekola (2010, 21) kirjoittaa, että hyviä matalan kynnyksen keinoja herättää ihmisen kiinnostus on taide ja kulttuuri. Erilaisiin kulttuureihin tutustuminen esimerkiksi maalaamisen tai musiikin kautta saattaa kiinnostaa myös sellaista kohderyhmää, joka ei ennalta ole kiinnostunut globaaleista kysymyksistä. Taide ja kulttuuri herättävät ja tarjoavat uusia elämyksiä sekä tunteita. Vaikka toiminta tuleekin olla tavoitteellista, pitää hyödyn lisäksi muistaa hauskuus. Mieluisa ja mukava tekeminen auttaa käsittelemään vakaviakin asioita helpommin. (Rekola 2010, 21 – 37.) Toiminnan tavoitteina tulee olla selkeitä, konkreettisia, saavutettavissa olevia sekä yhteisesti sovit-
tuja tavoitteita. Kun tavoitteet saavutetaan, tuloksena on onnistumisen tunne, tämä kertoo siitä, että asetetut tavoitteet ovat olleet oikeassa mittakaavassa. (Rekola 2010, 29.)

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyöni kehittämiskohteena oli luoda selkeä ideoita sisältävä maahanmuuttajavanhempien osallisuutta tukeva malli varhaiskasvatukseen. Valitsemieni menetelmien tarkoituksena oli selvittää eri tavoin, millainen olisi hyvä ja laadukas malli juuri Halisten päivähoitoyksikköön, jolla saataisiin vanhemmat ja erityisesti maahanmuuttajavanhemmat mukaan päiväkodin toimintaan ja arkeen.

Käytin opinnäytetyössäni kehittämistyön menetelminä benchmarkingia, havainnointia ja kyselyä. Lisäksi Ojasalon, Moilasen & Ritalahden (2015, 66) mukaan konstruktivinen tutkimus sopii juuri opinnäytetyöni kaltaisiin kehittämistöihin, koska tarkoituksena on saada käytännön ongelmaan uudenlainen ja perusteltu ratkaisu ja konstruktivisessa tutkimuksessa luodaan jokin konkreettinen tuotos. Validiteetti on mielestäni hyvä. Vaikka tuloksia ei voida täysin yleistää koko Suomeen, yleistäminen Turun alueella on mahdollista, kun keskitytään päivähoitoyksiköihin, joissa maahanmuuttajavanhempien osallisuus on ajankohtaista.

4.1 Benchmarking

Benchmarkingin avulla pyritään oppimaan toisen samalla alalla toimivan organisaation menestyksen syitä sekä ottamaan myös omaan käyttöön muualla hyväksi havaittuja tapoja toimia (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 186). Tarkoitukseni oli löytää päiväkodille, eli opinnäytetyöni kehittämiskohteelle, vertailukumppanit, joissa maahanmuuttajavanhempien osallisuus päiväkodin arjessa toimisi jo hyvin. Kuusiston (2013, 96) mukaan benchmarking- menetelmään valitaan usein saman alan organisaatioita. Parhaimman tuloksen saa kun vertailua tehdään juuri oman organisaation ulkopuolella hyvin suunnitellussa tapaamisessa, jossa keskitytään koko asiakokonaisuuden tavoitteisiin (Kuusisto 2013, 96). Tästä syystä valitsin yhdeksi menetelmäksi benchmarkingin.

Benchmarking mahdollistaa asioiden tarkastelun monesta eri näkökulmasta. Siksi koen, että se oli hyvä valinta yhdeksi menetelmäksi. Vaikka Kuusiston (2013, 96) mukaan benchmarkingin valitaankin usein saman alan organisaatioita, olisin voinut valita yhden kohteen joltain muulta alalta kuin varhaiskasvatuksesta. Koen, että näin olisin saanut yhden täysin eri lähestymiskulman tutkimukseeni.

Keräsin tietoa kahdesta Turun kaupungin päivähoitoyksiköistä, jotka sijaitsevat Lausteella ja Varissuolla sekä lisäksi Halikolosta, joka on Halisissa toimiva yksityinen päiväkoti. Kävin paikoissa tutustumiskäynnillä sekä etsin niistä tietoa internetistä. Tutustumiskäynneilläni kerroin aluksi itsestäni, kuka olen ja mitä opiskelen sekä mitkä ovat tutkimuskysymykset opinnäytetyössäni. Kerroin myös, miksi olen valinnut kyseisen päiväkodin ja mihin osa-alueisiin haastattelu liittyy. Keskityin muun muassa seuraaviin haastattelukysymyksiin.

- Onko päiväkodillanne jonkinlainen toimintamalli, jonka avulla vanhemmat saadaan toimintaan mukaan?
- Kuinka paljon vanhemmat osallistuvat oma-aloitteisesti?
- Osallistuvatko kantasuomalaiset vanhemmat vs. maahanmuuttajavanhemmat enemmän tai saman verran – entä kiinnostuneisuus?
- Miten globaalikasvatus näkyy toiminnassanne ja miksi se on mielestäsi tärkeää?

Käytin jokaisessa benchmarking-haastattelussa samaa pohjaa (Liite 1), jonka avulla kyselin kysymyksiä ja kirjoitin muistiinpanoja samalla kun äänitin keskustelua tulevia muistiinpanoja varten. Benchmarkingissa kerätty aineisto on pätevää, sillä se vastaa tutkimuskysymyksiini juuri oikean kohderyhmän kautta. Benchmarkingin avulla minulle selkeytyi, miten osa päiväkodeista onnistuu osallistamaan maahanmuuttajavanhempia toimintaansa sekä mitä kaikkea osallisuuden taustalla on. Mielestäni menetelmällä vastattiin hyvin tutkimuskysymyksiin ja itse kysymysten luokittelu oli oikeanlainen. Siksi saadut tulokset ovat päteviä, ja vaikka niitä ei voida täysin yleistää, ne on hyvä ottaa huomioon, kun puhutaan muiden alueiden monikulttuurisuudesta

ja siihen liittyvästä osallisuudesta. Jatkossa haastattelisin useampaa benchmarking kohteissa työskentelevää työntekijää. Näin saisin monipuolisemman aineiston, eikä benchmarking kohteen tulokset olisi riippuvaisia yhden työntekijän kokemuksista ja mielipiteistä.

4.2 Osallistava havainnointi

Aluksi tarkoitukseni oli valita yhdeksi tutkimusmenetelmäksi haastattelu. Päädyin kuitenkin vaihtamaan haastattelun osallistavaan havainnointiin, sillä koin saavani paremmat vastaukset tutkimuskysymyksiini havainnoinnin avulla. Havainnointi eli observointi on yleinen tapa tutkia ihmisten välistä vuorovaikutusta ja samalla lisätä tietoa yhteisön sosiaalisista ja kulttuurisista piirteistä (Vilkkä 2007, 119 – 122). Myös Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden (2015, 114) mukaan kun kehittämistyön kohteena on yksilön toiminta tai vuorovaikutus, havainnointi sopii hyvin työtavaksi. Observoinnin avulla on siis mahdollista saada tietoa siitä, miten ihmiset käyttäytyvät ja miten asiat sujuvat luonnollisissa toimintaympäristöissä (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 114).

Halisissa työskennellessäni minun oli helppo työskentelyn ohessa saada tarkempaa tietoa päiväkodin käsityksestä ja toiminnasta maahanmuuttajavanhempien osallisuuden suhteen. Havainnointimenetelmä siis mahdollisti aidoissa tilanteissa erilaisten hetkien tulkitsemisen, joka taas helpotti konkreettisen tutkimusaineiston keräämistä keväällä 2019. Havainnoinnissa keskityin esikouluikäisten lasten toimintaan päiväkodissa ja siihen mitä he kertoivat omasta kulttuuristaan ja miten päiväkodin työntekijät huomioivat lasten kerronnan osaksi arkea (Liite 2).

Päädyin havainnointiin, koska mielestäni on tärkeää huomioida tutkimuksen alussa olevat havainnot sekä tuntemukset, ja hyödyntää niitä koko prosessin ajan. Havainnoinnissa saatuja vastauksia ei pysty yleistämään laajalle alueelle, sillä keskityin aino-

astaan Halisten päiväkodin esikoululaisiin ja heidän vanhempiinsa. Tulokset ovat päteviä, sillä havainnoinnista saadut tulokset vastasivat tutkimuskysymyksiin. Jatkossa valitsisin kuitenkin vielä lisäksi vanhempien haastattelu -menetelmän, jos tutkitaan maahanmuuttajavanhempien osallisuutta. Silloin aineisto olisi laajempi ja näin myös luotettavampi. Havainnointi -menetelmä itsessään toimi hyvin, mutta jatkossa panostaisin vielä aineiston keräämiseen useamman päivän ajan. Tämä lisäisi myös tulosten pätevyyttä sekä tutkimuksen luotettavuutta. Keskittyisin myös useampaan eri päivähoitoyksikön ryhmään ja sitä kautta useampaan yllättävään tilanteeseen sekä niiden havainnointiin.

4.3 Kysely

Kolmanneksi menetelmäksi valitsin kyselyn, koska aikataulusyistä ideariihi ei ollut mahdollinen. Kysely on hyvin yksinkertainen, mutta hyväksi todettu aineistonkeruumenetelmä. Kun halutaan tietää, mitä ihmiset ajattelevat on järkevintä kysyä asiaa heiltä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84). Tästä syystä ajattelin kyselyn sopivan myös yhdeksi menetelmäksi tähän opinnäytetyöhön.

Kyselyn käyttäminen antaa helposti laajan tutkimusaineiston. Kysely on nopeuden ja tehokkuuden ansiosta yksi eniten käytetyistä tiedonkeruumenetelmistä. Kuitenkaan kyselyyn vastanneiden ihmisten kiinnostusta kyselyn aiheeseen ei voi tietää varmasti. Näin ei voida olla varmoja, onko kyselyyn suhtauduttu vakavasti siihen vastattaessa. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 121.)

Kysely toteutettiin Halisten päivähoitoyksikön työntekijöille. Omasta mielestäni kysely toimi opinnäytetyössä aineistonkeruumenetelmänä hyvin, koska ajattelin, että juuri työntekijöiden ajatukset ja mielipiteet auttaisivat edistämään kehittämistyötäni. Kyselyn avulla vastauksia pystyy keräämään runsaasti (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 121). Tarkoitukseni oli selvittää päiväkodin työntekijöiden mielipiteitä ja ajatuksia globaalikasvatuksesta sekä maahanmuuttajavanhempien osallisuudesta ja siitä, miten se onnistuu Halisten päiväkodissa.

Kysely oli muodoltaan nimetön paperikysely (Liite 3). Kysely oli päiväkodin taukotilassa reilun viikon, 20.2.2019 - 4.3.2019 ja tiedotin siitä erikseen työntekijöille käymällä jokaisessa ryhmässä. Olin kirjoittanut vastauslomakkeen alkuun tiedon siitä, että kysely liittyy opinnäytetyöhöni. Kyselyssä oli avoimia sekä monivalintakysymyksiä. Ensimmäiset kysymykset liittyivät osallisuuteen ja lopuksi kysyin kysymyksiä liittyen työntekijän ajatuksiin ja tietoihin globaalikasvatuksesta. Yhteensä kysymyksiä oli kymmenen. Kyselyn lopussa oli avoin kohta, johon sai halutessaan kirjoittaa vapaita kommentteja.

Heti vastausajan loputtua pohdin, että olisi pitänyt nimettömyydestä huolimatta pyytää vastaajaa kirjoittamaan työnimikkeensä lomakkeeseen. Näin olisin saanut tarkempaa tietoa siitä, kuka vastausten takana on. Kyselyyn vastauksia tuli kolme. Yleistettävyyden vastausten vähäisyyden takia on heikko. Koen kuitenkin, että kyselyistä saadut vastaukset ovat tärkeämpiä kuin määrä. Suuremman vastausmäärän saavuttamiseksi kyselyä olisi pitänyt levittää ahkerammin. Kyselyn olisin voinut jakaa esimerkiksi kokouksen lopussa työntekijöille, näin jokaisella olisi ollut muutama minuutti aikaa vastata siihen, ennen kuin kokous päättyy. Vaikka menetelmä on hyvä se ei tarkoita, että sen avulla saadaan tutkimuksesta luotettava. Tässäkin tilanteessa vastausten vähäisyyden takia (n=3), tulosten yleistettävyyden on huono. Kyselyn kysymyksillä saadut vastaukset kuitenkin vastaavat tutkimuskysymyksiin, joten kysely on pätevä.

4.4 Menetelmien analysointi

Tehtyäni kehittämistyön menetelmät aloitin niistä syntyneiden tulosten analysoinnin ensimmäiseksi benchmarkingista, sillä siitä syntyi kaikkein eniten tietoa. Aloitin aineiston analysoinnin kuuntelemalla benchmarking-haastattelujen nauhoitteita ja kirjoitin niistä muistiinpanoja ylös sekä litteroin osan haastatteluista. Tämän jälkeen kävin läpi kyselyn vastauksia ja etsin niistä yhteneväisyyksiä. Kun kävin läpi muistiinpanoja, huomasin, että esillä on paljon samoja teemoja eri menetelmien välillä. Lopuksi

yhdistin havainnoinnissa, kyselyssä sekä benchmarkingissa saamani aiheet yhteen Word - tiedostoon.

Lajittelin benchmarking-haastatteluiden muistiinpanot pöydälle ja aloitin alleviivamalla eri väreillä omasta mielestäni keskeisiä sanoja tai lauseita. Benchmarking-tulosten analysoinnin jälkeen tein saman jäsentelyn kyselylomakkeiden kanssa. Lopuksi pöydällä oli kasa erivärisiä muistiinpanoja kyselyn, havainnoinnin sekä haastattelujen pohjalta. Tämän jälkeen yhdistelin samanväriset sanat ja muodostin niistä erilaisia kokonaisuuksia, teemoja. Osa kyselyn kysymyksistä jäi vähemmälle painolle, eikä niiden vastaukset nousseet oleellisiksi asioiksi tuloksissa.

Lopuksi minulla oli koossa paljon erilaisia kommentteja, jotka olivat eri teemojen alla. Tämän jälkeen aloin miettimään, mikä kokonaisuus yhdistäisi teemat yhden otsikon alle. Näin syntyi kolme suurempaa teemaa. Tulen kertomaan seuraavassa luvussa tutkimustuloksista ja analysoin niitä muun muassa teemojen mukaan. Kaikki teemat eivät syntyneet jokaisen menetelmän tuloksista, mutta jokainen teema on syntynyt vähintään kahden menetelmän pohjalta.

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Tässä pääluvussa esittelen kehittämistyöni tulokset teemoittain. Aineistosta nousi selkeimmin esiin kolme teemaa, jotka tukevat maahanmuuttajavanhempien osallisuutta. Teemat ovat seuraavat: osallisuus edesauttaa integroitumista, kumppanuus työntekijän ja maahanmuuttajavanhemman välillä on tärkeää sekä yhdenvertaisuus ja kunnioitus kulmakivenä.

5.1 Osallisuus edesauttaa integroitumista

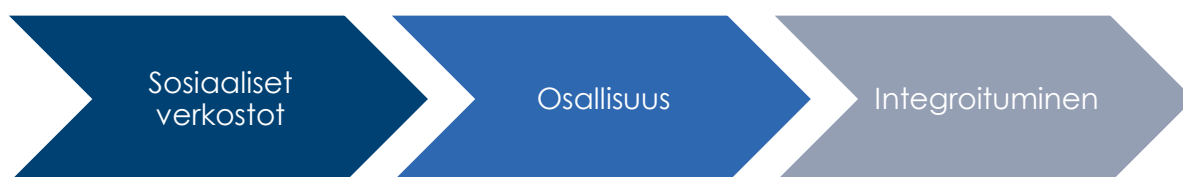
Halme ja Vataja (2011, 100) kirjoittavat, että tukiverkosto on kotoutumisen kannalta tärkeää maahanmuuttajalle. Tämä teema nousi esille eniten kyselyn tuloksissa (n=3). Kyselystä kävi ilmi, että Halisten päiväkodin työntekijät pitävät maahanmuuttajavanhempien osallisuutta erittäin tärkeänä esimerkiksi juuri toimivan yhteistyön takia. Yhdessä vastauksista todettiin, että maahanmuuttajavanhemmat osallistuvat mielellään juhliin ja välillä tuovat herkuja tai muuta ruokaa omasta kulttuuristaan. Ongelmana koettiin yhteisen kielen puuttuminen ja informaatiopula (n=2). Tästä voidaan päätellä, että maahanmuuttajavanhemmilla on halua ja kiinnostusta osallistua, mutta usein osallisuus kaatuu kielimuuriin tai osallisuutta tukevan tiedon puutteeseen.

Integroituminen nousi teemana esille myös benchmarkingissa. Benchmarking-kohteenani oli Varissuon Orminkujan päiväkotito, Halisissa sijaitseva yksityinen päiväkotito Halikolo ja Lausteen päivähoitoyksikkö. Jokainen kohde sijaitsee monikulttuurisella alueella.

Benchmarking nosti esiin myös päiväkotien arvot toisen kunnioittamisesta sekä eri kulttuurien ymmärtämisestä. Jokaisessa benchmarking-kohteessa nostettiin esille, että on tärkeää oppia ymmärtämään erilaisuutta. Lasten on tärkeää nähdä ja ymmärtää, miten kaikki olemme tasavertaisia, vaikka olemmekin erilaisia. Tärkeänä päiväkohteissa pidettiin, että jokaista lasta sekä aikuista arvostetaan juuri omana itsenään.

Benchmarking nosti esiin lisäksi päiväkotien arjessa ja toiminnassa esillä olevia arvoja. Jokaisessa päiväkodissa arvostetaan kaikkia yksilönä, joka luo yhdenvertaisuuden ilmapiiriin. Tässä huomasin eroavaisuutta Söderlingin (2013, 21) kirjoitukselle siitä, että maahanmuuttajat jäävät helposti heikompaan asemaan kuin kantaväestö. Kyseisissä päiväkodeissa yhdenvertaista asemaa pyrittiin juuri korostamaan, jotta maahanmuuttajat tai ketkään muutkaan, eivät jäisi heikompaan asemaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2018) määrittelee osallisuuden kokemisen sekä sosiaaliset verkostot hyvinvointia edistäväksi sekä syrjäytymiseltä suojaaviksi tekijöiksi (Kuvio 7). Kaikilla menetelmillä saaduista tuloksista käy ilmi, että osallisuudella nähdään olevan tärkeä merkitys ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä kotoutumisen kannalta. Tästä syystä voidaan päätellä, että maahanmuuttajavanhempien osallisuus päiväkodissa on tärkeä asia monestakin syystä. Maahanmuuttajavanhempi tarvitsee ympärilleen sosiaalisia verkostoja. Mielestäni kantasuomalaiset verkostot auttavat hyvin ymmärtämään uutta kulttuuria ja siihen liittyviä asenteita. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2018) määrittelyn mukaan nämä sosiaaliset verkostot edistävät hyvinvointia. Mielestäni tästä voidaan päätellä, että osallisuudella on iso merkitys ihmisen hyvinvoinnin ja yhteiskuntaan integroitumisen osalta.

Kuvio 7. Hyvinvointia edistävät ja syrjäytymiseltä suojaavat tekijät (THL 2018).

Benchmarkingissa nousi esiin myös vaikuttaminen ja vastuun ottaminen. Lähtökohteisesti päiväkodeissa painotettiin lasten osallisuutta, ja heidän mahdollisuuttansa vaikuttaa päiväkodin toiminnan sisältöön. Turun kaupungin uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa korostuu lapsilähtöisyys sekä vanhempien ja lasten osallisuus (Turun

kaupunki 2017). Varissuon päiväkodissa maahanmuuttajavanhempia kiinnostaa kovasti, mitä päiväkodissa lapset touhuavat ja miten oman lapsen päivä on sujunut. Vanhempia pyritään parhaalla mahdollisella tavalla opastamaan Wilman sekä Päikyn käyttämisessä, jotka ovat Turun päiväkodeissa käytössä olevia yhteydenpitokanavia. Tästä voidaan päätellä, että kun vanhemmat ottavat vastuuta esimerkiksi juuri Wilman käytöstä, heidän kynnyksensä myös muuhun osallisuuteen madaltuu.

Kuten Kaskela ja Kekkonen (2007, 25 - 27) kirjoittavat, osallisuus merkitsee omakoh- taista sitoutumista ja vastuun ottamista. Olen asiassa samaa mieltä ja tämä näkyi myös selkeästi benchmarking-aineiston ja havainnoinnin tuloksissa. Benchmarkingissa huomasin, että jos vanhemmat ottavat vastuuta ja pysyvät ajan tasalla esimerkiksi päi- väkodin tapahtumista, osallisuutta tapahtuu. Havainnoinnissa kävi ilmi, että osa maa- hanmuuttajavanhemmista jäi mielellään juttelemaan varhaiskasvatuksen työntekijöi- den kanssa hakiessaan lapsensa päivähoitoyksiköstä kotiin. Ajattelen, että ne vanhem- mat, joita kiinnostaa vaikuttaa ja osallistua, näyttävät sen omalla tavallaan työnteki- jöille. Vanhemman osallisuus tarkoittaa konkreettista osallistumista lapsen varhais- kasvatukseen ja tavoitteellista toimintaa edistääkseen sitä (Kaskela & Kekkonen 2007, 25 - 27).

5.2 Kumppanuus työntekijän ja maahanmuuttajavanhemman välillä on tärkeää

Kyselyn jokaisessa vastauksessa (n=3) nousi esille päiväkodin työntekijöiden ja van- hempien välisen luottamussuhteen tärkeys sekä sitä kautta nouseva hyvä kumppa- nuus. Kyselyn avoimissa kysymyksissä vastaajat olivat jokainen sitä mieltä, että toisen tukena ja apuna toimiminen auttaa sekä varhaiskasvatuksen työntekijöitä olemaan ammatillisimpia omassa työssään, kuin myös maahanmuuttajavanhempia ymmärtä- mään paremmin päiväkodin toimintaa. Sama teema nousi esille myös benchmarkin- gissa.

Benchmarkingin avulla selvisi, että pitkä työkokemus monikulttuurisella alueella aut- taa ymmärtämään maahanmuuttajavanhempia sekä globaalikasvatusta. Esimerkiksi

Varissuon päiväkodissa painotetaan tasa-arvoa lasten, vanhempien ja tietysti myös työntekijöiden välillä. Heille on tärkeää yhdenvertaisuus ja keskeisenä ajatuksena on positiivinen kasvatusta. Positiivisessa kasvatuksessa lasta opetetaan säätelemään omia impulssejaan ja käyttäytymistä. Lapsi oppii uusia taitoja ja samalla korjaa itse virheitään ja oppii etsimään ratkaisuja ongelmiinsa määriteltyjen rajojen sisällä. (Positiivinen kasvatusta 2019.) Mielestäni yhdenvertaisuuden tavoittelu erilaisten kasvatustyylien avulla on hyödyllistä, sillä silloin asiaan saa erilaisia näkökulmia.

Kuten Halme ja Vataja (2011, 10) kirjoittavat, ensisijainen vastuu lapsen kasvattamisessa on vanhemmilla, mutta myös päiväkodin työntekijöiltä vaaditaan ymmärrystä vieraasta kulttuurista, jotta kasvatuskumppanuus olisi tasavertaista. Myös tämä teema näkyi kyselyn (n=2) vastauksissa:

Maahanmuuttajavanhempien osallisuus on tärkeää, jotta vanhemmat tulevat tietoisiksi mitä päiväkodissa tapahtuu, sillä kasvatuskumppanuus on vanhemmilla ja työntekijöillä molemmilla.

Benchmarking nosti esiin myös ison edun monikulttuurisesta työtiimistä. Jos päiväkodissa on töissä eri kulttuuritaustaisia työntekijöitä, koettiin se eduksi moneltakin eri kannalta. Esimerkiksi päiväkodissa koetaan suureksi hyödyksi, että osana ryhmän henkilökuntaa on maahanmuuttajataustainen mies. Maahanmuuttajavanhempien, erityisesti isien, on helpompi lähestyä auktoriteettia, kun kyseessä on mies. Vanhempien on helpompi myös tätä kautta tutustua ja oppia ymmärtämään uutta kulttuuria, kun on mahdollista keskustella omalla kielellään päiväkodin toiminnasta. Uskon, että maahanmuuttajavanhemmat saadaan osallistumaan, kun päiväkodin toiminnan pohja on kunnossa ja osallisuutta tavoitellaan suunnitelmallisesti. Tämä näkyy myös Kaske- lan ja Kekkonen (2007, 36 -37) julkaisussa, sillä he painottavat, että vanhempien luottamus muodostuu kunnioittavassa sekä rehellisessä ilmapiirissä. Tästä voidaan päätellä, että kun vuorovaikutus on sujuvaa maahanmuuttajavanhemman ja työntekijöiden välillä, luodaan turvallista ilmapiiriä.

Kyselyssä nousi esille myös (n=1), että päiväkodin työntekijöiden arjessa on vanhempien kanssa keskustelua sekä kuulumisten vaihtamista. Kuten Kaskela ja Kekkonen (2007, 36 – 37) kirjoittavat, juuri tasavertaisella vuoropuhelulla pyritään saamaan luottamus työntekijän ja vanhemman välille. Työntekijät pyrkivät juuri keskustelun sekä kuulumisten vaihtamisen avulla tukemaan erityisesti maahanmuuttajavanhempien osallisuutta. Tämä teema näkyi myös osallistavassa havainnoinnissa. Vanhempia kiinnostaa kertoa ja työntekijöitä kiinnostaa kuulla päivän tapahtumista. Havainnoinnissa kävi myös ilmi, että maahanmuuttajavanhemmat, joiden suomen kielen taito on sujuvaa, keskustelevat rohkeammin päivähoitoyksikön työntekijöiden kanssa. Mielestäni keskustelu ja kuuntelu ovat tärkeä osa toimivaa kumppanuutta. Vaikka kielitaito ei olisi sujuvaa, tulee vuorovaikutukseen silti panostaa esimerkiksi kuvakorttien tai valokuvien avulla.

5.3 Yhdenvertaisuus ja kunnioitus kulmakivenä

Kyselyn, benchmarkingin ja havainnoinnin tuloksissa tuli ilmi, että päiväkodin työntekijät kokevat maahanmuuttajavanhempien osallisuuden eri tavoin. Osan mielestä se on nykyisellään riittävää ja osa toivoo vanhemmilta lisää aktiivisuutta. Uskon erojen johtuvan osittain päiväkodin ryhmistä ja niiden aiheuttamista eroista. Esimerkiksi yhdessä lapsiryhmässä maahanmuuttajavanhemmat ovat olleet päiväkodin asiakkaina jo monta vuotta, ja toiminta on sinänsä tuttua, kun taas toisessa ryhmässä vanhempi saattaa tulla aivan uutena koko toimintaan. Tästä voikin päätellä, että osa työntekijöistä haluaa tukea maahanmuuttajavanhempien osallisuutta enemmän, osa vähemmän. Työntekijät kokevat vanhempien osallisuuden tärkeänä, mutta toisaalta jopa hankalana yhteisen kielen puuttumisen takia.

Kaskelan ja Kekkonen (2007, 25 – 27) mukaan lähtökohtana osallisuudelle voi pitää yhteisten kokemusten ja tietämyksen vaihtamista ja jakamista. Kyselyn sekä benchmarkingin tuloksista kävi ilmi, että työntekijät toivovat maahanmuuttajavanhempien osallisuutta yhtä lailla kuin kantasuomalaistenkin vanhempien.

Benchmarkingissa kävi ilmi, että yhteisiä kokemuksia voi saada esimerkiksi matalan-kynnyksen tapahtumista. Tapahtumien kohderyhmänä voi olla koko perhe tai vain ai-noastaan esimerkiksi äidit ja lapset. Matalan kynnyksen aktiviteetit antavat jokaiselle mahdollisuuden osallistua, eikä se vaadi perheeltä erikseen suurempaa panostusta. Mielestäni tämä ohjaisi lapsia sekä perheitä muita kunnioittavaan elämäntapaan. Var-haiskasvatussuunnitelman perusteissa ohjataan myös jo varhaisessa kehitysvaiheessa lapsia muita kunnioittavaan ja kestäväan elämäntapaan (Rekola 2015). Tämän takia olisi olennaista sitoa myös globaalikasvatus osaksi yhteistä tekemistä. Globaalikasva-tus antaisi suoraan teemoja matalan kynnyksen tapahtumiin ja samalla maahanmuut-tajavanhempien osallisuus tulisi esiin lasten kanssa yhdessä tekemisen ohessa. Maa-hanmuuttajaperheet saisivat tapahtumien avulla vahvemman tukiverkoston, joka on kotoutumisen kannalta tärkeää (Halme & Vataja 2011, 100).

Kyselyn tuloksista voi päätellä, että jokainen vastaaja pitää globaalikasvatusta tär-keänä osana varhaiskasvatusta. Yksi vastaajista kirjoitti, että globaalikasvatus näkyy päivähoitoyksikön arjessa viikoittain:

Gloaalikasvatus on tärkeää, jotta ymmärtää toisia kulttuureja ja lapset op-pivat hyväksymään erilaisuutta. Globaalikasvatus näkyy mm. juhlien ja eri-kulttuureihin tutustumisen kautta.

Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan, että huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vahvistaa osal-lisuutta (Opetushallitus 2016, 30). Siksi näihin asioihin tulisi vielä keskittyä enemmän päiväkodin toiminnassa. Myös benchmarkingin avulla käy ilmi, että työntekijöiden mielestä on tärkeää opettaa lapsille yhdenvertaisuutta ja sitä, miten jokainen kulttuuri, uskonto ja kieli ovat yhtä tärkeitä. Osallisuus ilmenee muiden ryhmän jäsenten arvostamisena, tasavertaisuutena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa (THL 2018). Oli kyseessä lasten tai vanhempien osallisuus, pätee Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määritelmä mielestäni molemmissa. Tämä näkyi myös yhdessä kyselyn vas-tauksessa:

On tärkeää, että vanhempien ja päiväkodin välille rakentuu hyvä ja luottavainen suhde. Erityisesti maahanmuuttajavanhempien sisäänajo suomalaiseen kulttuuriin on tärkeää ja vastavuoroisesti heidän kulttuurin ymmärtäminen on tärkeää, jotta yhteistyö sujuu.

Kun katsoo koko kerättyä aineistoa ja tietoperustaa huomaa, että osallisuudessa yleisesti on paljon samoja tavoitteita, mitä globaalikasvatuksella on. Sekä globaalikasvatuksessa, että osallisuudessa pyritään osoittamaan, että jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa oman tiedon ja toiminnan avulla (Rekola 2010, 12). Tämä kiteyttää sen, miksi koen, että globaalikasvatusta voitaisiin hyödyntää maahanmuuttajavanhempien osallisuuden tukemisessa. Lisäksi tuloksista voi päätellä, että maahanmuuttajavanhempien osallisuutta, perheiden verkostoitumista sekä vuorovaikutusta tulee edistää tietoisesti ja suunnitelmallisesti, esimerkiksi juuri globaalikasvatuksen avulla. Kun valitaan kohderyhmän osaamisen ja asiantuntemuksen avulla oikeanlaiset toimintatavat sekä tavoitteet päästään hyviin lopputuloksiin (Rekola 2010, 38). Tämä näkyi myös havainnoinnissa sekä kyselyn tuloksissa. On tärkeää keskittyä osaamiseen ja sen avuksi käyttämiseen toiminnassa. Päiväkodin työntekijöillä on vastuu luoda edellytykset vanhempien osallisuudelle. Tässä hyvänä apuna mielestäni toimii vanhempien jo olemassa olevan tiedon ja taidon hyödyntäminen. Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa on erikseen maininta vanhempien osallisuudesta, ja siitä millä keinoin huoltajien osuutta tulisi tukea. Tämä maininta on mielestäni syytä ottaa konkreettisesti käyttöön. (Turun kaupunki 2017, 10.)

6 VINKKEJÄ VANHEMPIEN OSALLISUUDEN TUEKSI

Kehittämistyöni tavoitteena oli tuottaa varhaiskasvatukseen toimintamalli, joka auttaa osallistamaan maahanmuuttajavanhempia päiväkodin toimintaan. *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -toimintamallin tarkoituksena on antaa päiväkodin työntekijöille konkreettisia ja helppoja ideoita, joiden avulla osallistaa maahanmuuttajavanhempia enemmän. Toimintamallissa esille tulevat ideat sopivat niin maahanmuuttajavanhempien kuin kantasuomalaistenkin vanhempien osallisuuden vahvistamiseen päiväkodin arjessa. Aiheet ja ideat ovat lähtökohtaisesti suunnattu monikulttuuriseen ympäristöön, mutta toimivat myös vähemmän monikulttuurisessa ympäristössä. Ideat toimintamalliin on kerätty tilaajan toiveen, yhteiskunnallisen tarpeen, oman pohdinnan sekä opinnäytetyön tietoperustan ja tuloksien pohjalta (Kuvio 8).

Kuvio 8. Mallin sisältöön vaikuttaneet tekijät.

Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi – toimintamallissa on helppoja matalan kynnyksen ideoita, joiden avulla voidaan osallistaa maahanmuuttajavanhempia, ja myös muita vanhempi, päiväkodin toimintaan. Tuon toimintamallissa esille tuloksista nousseiden teemojen avulla uusia näkökulmia sekä toimintatapoja, joita voi hyödyntää päiväkodin arjessa (Liite 4).

Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi on A4 -kokoinen, kaksipuolinen toimintamalli (Kuva 1). Siinä on kerrottu lyhyesti, mitä osallisuus on ja miksi se on tärkeää. Esille nousee erilaisia keinoja, joiden avulla voidaan tukea vanhempien osallisuutta.

VINKKEJÄ VANHEMPIEN OSALLISUUDEN TUEKSI

Tästä toimintamallista saat käyttöksi erilaisia ideoita, joiden avulla vanhempien osallisuutta pystytään kehittämään varhaiskasvatuksessa enemmän.

Osallisuus syntyy osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen kautta. Sen kokeminen edistää hyvinvointia, sekä suojaa syrjäytymiseltä. Osallisuus ilmenee toisten arvostamisena, tasavertaisuutena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa.

ARKI NÄKYVÄKSI VANHEMMILLE

- Viikko-ohjelma näkyville eteiseen ja Wilmaan.
- Mahdollisuus seurata blogia, jossa arkisia asioita sekä valokuvia ja tarinoita päiväkodin toiminnasta.
- Avoimet ovet. Vanhemmat pääsisivät tutustumaan päiväkodin toimintaan.
- Palaute laatikko. Eteiseen laatikko, johon vanhemmat voivat laittaa ajatuksia, ideoita ja palautetta koskien varhaiskasvatusta.

→ Tuomalla päiväkodin arkea tutuksi pienten asioiden avulla, kynnys osallisuuteen madaltuu.

Kannusta vanhempia osallisuuteen tarjoamalla ja kokeilemalla erilaisia tapoja olla osallinen. Kuten vanhemman ammatin esittely päiväkodissa.

Positiiviset kokemukset varhaiskasvatuksesta edesauttavat kumppanuutta perheen ja työntekijän välillä. Tästä syystä vanhemmille tulee tarjota säännöllisiä keskustelukojoja, jossa mahdollisuus jakaa mietteitä ja kokemuksia.

PÄIVÄKODIN JA PERHEEN YHTEISET TAPAHTUMAT

- Päivä liittyen tiettyyn teemaan, kuten liikuntaan, kierrätykseen tai naamialisiin. Teemat voi yhdistää erilaisiin juhliin. Lapset ideoisivat yhdessä kotona vanhempiensa kanssa, mikä juhla on mieluisin ja mikä sitä juhlitaan.
- Tärkeän aikuisen päivä. Tällöin lapsen vanhempi viettäisi yhteisen leikki-, laulu-, tai askarteluhetken päiväkodista hakissaan lasta.
- Kädentalonäyttely, johon vanhemmat pääsevät osallistumaan hakissaan lapsen päiväkodista.
 - Lisäksi vanhemmilla voisi pyytää kotona ylimääräisinä olevia materiaaleja askarteluun sekä leikkeihin.

TOIMINNALLISET VANHEMPAINILLAT

- Mallina toimiminen lapselle. Vanhempi tekee piirustuksen, muovailun, hamaahelmitönnön tai muun kädentönnön. Lapsi tekee seuraavana päivänä samanlaisen.
- Perheen kulttuurin ja tapojen tuominen osaksi päiväkotia. Vanhempi voisi kirjoittaa kirjeen/runon, joka luetaan seuraavana päivänä ryhmällä.
- Vanhemmat pääsevät vaikuttamaan äänestämällä. Esimerkiksi eväitä retkelle vai ei?
- Vanhempien keskinäinen verkostoituminen. Vanhempainillan alussa olisi aina verkostoitumista edistävä nimikierros.

→ Toiminnallisten vanhempainillojen avulla vanhemmat pääsevät vaikuttamaan päiväkodin arjen kulkuaan.

Vanhempi voisi jäädä lukemaan aamupiiriin oman lapsensa lempisadun tai lorun. Näin olisi mahdollista kuulla satuja vieraista kulttuureista. Lapset voisivat myös kysellä vanhemmalta kysymyksiä liittyen satuun.

"Osallisuus lähtee pienistä arkisista asioista, kuten kuulumisten vaihtamisesta"

MUITA IDEOITA OSALLISTAMISEEN

- Päiväkotiryhmälle oma maskotti, joka kiertää aina viikon verran jokaisen lapsen luona. Vierailusta kirjoitettaisiin päiväkirja, jossa kerrottaisiin mitä perheen kotona on tehty ja mitä kaikkea maskotti on päässyt näkemään.
- Viikon tähti. Jokainen lapsi pääsee vuorollaan olemaan viikon tähti. Lapsi kirjoittaisi yhdessä vanhempiensa kanssa kotona esitellyn itsestään, joka luettaisiin lapsen omalla tähtiviikolla muulle ryhmälle. Lapsi pääsisi myös kertomaan omasta perheestään ja asioista miksi oma perhe on paras.

Vanhempien osallisuutta tuetaan avoimen yhteistyön, vanhempainillojen sekä päivittäisten kuulumisten avulla.

Ideat malliin on kerätty tilaajan toiveen, ajankohtaisuuden, oman pohdinnan, sekä oppimätönnön tietoperustan ja tuloksien pohjalta. Kiitos osallisena olleille!

Tekijä: Janika Rantala 2019

Kuva 1. *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* – toimintamallin ulkomuoto.

Toimintamallin laatimisen ehdottomasti suurimpana haasteena oli saada tiivistettyä kaikki tieto kahdelle sivulle. Oli vaikea miettiä, mitkä ovat oikeasti tärkeää tietoa toimintamallin toimivuuden sekä osallisuuden edistämisen kannalta. Toisen sivun loppu kerron vielä, miten ja mistä ideat *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* – toimintamalliin on kerätty. Mielestäni lopullisesta tuotoksesta tuli juuri oikeanlainen ja helppokäyttöinen aivan niin kuin tilaajan toiveena oli (Liite 4).

7 LOPUKSI

Kuten valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteessa todetaan, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa pyritään edistämään kaikessa toiminnassa. Osallisuutta edistäviä toimintatapoja tulee tietoisesti kehittää, jotta lasten, henkilöstön ja huoltajien näkemykset tulevat esille ja ne otetaan huomioon. Vaikka vanhempien osallistaminen suunnitteluun, toteutukseen ja arviontiin voi viedä varhaiskasvatuksen työntekijöiltä enemmän aikaa, tavoitteena on kuitenkin toteuttaa laadukkaampaa päiväkotitoimintaa. Tästä syystä ennakoiminen ja suunnittelu on kannattavaa. (Opetushallitus 2016, 30.) Mielestäni maahanmuuttajavanhempien osallisuus antaa päiväkodin työntekijöille sekä itse vanhemmille paljon. Osallisuuden avulla opitaan ja samalla kehitetään päiväkodin toimintaa.

Turun kaupungin Halisten päivähoitoyksikössä suorittamani työjakson aikana tutustuin päiväkodin työntekijöihin, lapsiin sekä perheisiin. Kehittämistyön menetelmien sekä niistä syntyneiden tulosten, varhaiskasvatussuunnitelman, globaalikasvatuksen sekä osallisuuden avulla syntyi päiväkodin työntekijöille helppokäyttöinen malli. Mallin tarkoituksena on erityisesti olla apuna työntekijöille ja auttaa heitä osallistamaan maahanmuuttajavanhempia päiväkodin arkeen. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä oli kolme pääkysymystä, joihin sain hyvin vastauksia tutkimuksen aikana:

- Miten maahanmuuttajavanhemmat saadaan mukaan päiväkodin arkeen?
- Onko globaalikasvatuksesta apua osallisuuden tukemisessa?
- Onko päiväkodin työntekijöillä olemassa malli, jolla osallisuutta toteutetaan, entä miten olemassa olevaa mallia pystyy hyödyntämään?

Kehittämistyön menetelmien, jotka olivat havainnointi, benchmarking ja kysely, tuloksista nousi selkeimmin esille kolme teemaa. Teemat ovat seuraavat: osallisuus edesauttaa integroitumisista, kumppanuus työntekijän ja maahanmuuttajavanhemman

välillä on tärkeää, ja yhdenvertaisuus ja kunnioitus kulmakivenä. Kuten tietoperustani kävi ilmi, osallisuuden ja globaalikasvatuksen tavoitteet ovat monella tapaa samankaltaisia. Tästä syystä hyödynsin *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -mallin luomisessa myös globaalikasvatusta.

Mielestäni valitsemani menetelmät olivat hyvät, mutta olisin kaivannut ehdottomasti kattavampaa dataa, jotta tulosten validiteettia voisi pitää hyvänä. Osallistamalla päiväkodin maahanmuuttajavanhempia tutkimukseen enemmän, olisin saanut laajemman käsityksen heidän näkökulmastansa. Näillä valitsemillani menetelmillä vanhempien näkökulma jäi todella suppeaksi.

Kuten Kivistö (2008, 15) kertoo, kouluissa globaalikasvatuksen aiheita käsitellään usein osallistavin ja toiminnallisoin menetelmin. Mielestäni tätä kouluissa käytettävää tapaa pystyy soveltamaan myös varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulee usein miettiä, kuinka tuoda opetukseen elämyksellisyyttä ja kokemuksia (Kivistö 2008, 14). *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -malli yhdistää vanhemmat, varhaiskasvatuksen sekä lapset globaaliin kasvatukseen. Näin elämyksellisyys toteutuu.

Vaikka maahanmuuttajavanhempien osallisuutta toivottaisiin olevan enemmän varhaiskasvatuksessa, kehittämistyöni tulokset osoittavat, että osallisuutta on vielä harmittavan vähän. Aihetta tutkittiin useammasta eri näkökulmasta, joka Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden (2014, 105) mukaan lisää työn luotettavuutta. Kuitenkaan luotettavuus ei ole mielestäni paras mahdollinen, sillä maahanmuuttajavanhempien näkökulma koko asiaan jäi puutteelliseksi. Tutkimusta pystyisi kehittämään eteenpäin ottamalla myös maahanmuuttajavanhemmat aktiivisemmin huomioon. Näin saataisiin laajempi näkökulma vanhempien osallisuudesta. Toimintamalli tukisi silloin paremmin myös maahanmuuttajavanhempien näkemystä osallisuudesta sekä globaalikasvatuksesta. Mielestäni seuraavaksi tulee tutkia juuri tätä näkökulmaa.

Huomasin myös tutkimuksen edetessä, että olisi pitänyt ottaa enemmän huomioon itse globaalikasvatuksen muotoja. Keskityin menetelmissä liikaa siihen, miten globaalikasvatus näkyy päiväkodissa sekä mitä hyötyä siitä on työntekijöiden mielestä. Sain menetelmien avulla kuitenkin hyvin vastauksia tutkimuskysymyksiin ja tulokset auttoivat *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -toimintamallin luomisessa. Mielestäni toimintamalli vastaa tilaajan tarpeeseen, mutta sitä voidaan hyödyntää monessa muussakin monikulttuurisessa päiväkodissa. Tilaaja on sanonut ottavansa toimintamallin käyttöön omassa päiväkodissaan ja luvannut laittaa sen yleiseen jakoon muillekin ryhmille. Lisäksi olen itse sopinut vieväni valmiin mallin Turun alueen päiväkoteihin, joissa osassa on enemmän maahanmuuttajia ja osassa vähemmän. Samalla tulen kertomaan työntekijöille *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -toimintamallista ja näin innostamaan työntekijät sen käyttöönotosta.

Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi -toimintamallista on mielestäni paljon hyötyä myös koko ammattikenttää ajatellen, sillä sitä voi hyödyntää niin monikulttuurisissa päiväkodeissa kuin vähemmän monikulttuurisissakin. Mallin tärkeimpänä ajatuksena on tuoda vanhempien osallisuutta enemmän esille hyödyntäen globaalikasvatusta. *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -toimintamalli tähtää uuden Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman kanssa samaan tavoitteeseen, joka on vanhempien osallisuuden korostaminen suunnitellusti sekä tavoitteellisesti.

Sain tilaajalta hyvää palautetta liittyen opinnäytetyöhöni sekä toimintamalliin. Tilaajan mielestä sain hienosti nivottua kehittämistyöni asiat yhteen ja niiden pohjalta tein hienon toimintamalli kokonaisuuden. Tilaaja harmitteli kyselyn osallistujamäärää ja pohti, olisiko pidempi vastausaika kyselyyn tuottanut enemmän vastauksia. Toimintamalli oli tilaajan mielestä selkeä yhteenveto, jonka avulla vanhempien osallisuutta tuetaan. Tilaaja kehui *Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi* -toimintamallia hyväksi muistilistaksi. Toimintamallissa osa mainituista asioista on jo käytössä ja osa on täysin uusia.

Monikulttuurisuus on tärkeä ja kasvava aihe, joka tulee olemaan tulevaisuudessa jokaisen arkipäivää. Lapset tulevat kasvamaan monikulttuurisemmissä ympäristöissä ja he tulevat oppimaan paljon jo nuorena muista kulttuureista. Kun on kyse maahanmuuttajavanhemmista ja heidän lapsistansa, on mielestäni aina tärkeää pysyä ajan tasalla monikulttuurisuudesta. Myös yhteisöpedagogin ammatissa keskeisenä osana on muun muassa osallisuuden tukeminen ja monikulttuurisuus (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018, 10). Siksi kehittämistyöni aihe sopii hyvin yhteisöpedagogin työkenttään. Yhteisöpedagogeilla on välineitä ymmärtää osallisuutta ja kehittää sitä monipuolisemmaksi.

Osallisuus edesauttaa integroitumista sekä yhdenvertaisuuden lisäämistä. Tämä näkyy myös tutkimuksen tuloksien teemoissa. On tärkeää, että maahanmuuttajavanhempien osallisuutta ei unohdetai varhaiskasvatuksessa, vaan siihen tulisi pyrkiä tavoitteellisesti. Jokaiselle vanhemmalle tulee tarjota yhtä paljon mahdollisuuksia päästä osallistumaan ja vaikuttamaan lapsensa varhaiskasvatukseen. Monikulttuurisuus on merkittävä aihe koko yhteiskunnalle, jota tulee arvostaa.

LÄHTEET

- Bergman, Anne 2019. Suullinen tiedonanto. Turku
- Have your say! Manual on the revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life 2015. Council of Europe Publishing, 37 – 43.
<https://rm.coe.int/16807023e0>
- Fras, Max 2019. Suullinen tiedonanto. Situational Analysis. Youth in Transit - Youth policy and participation Conference 15.2.2019. Tbilisi, Georgia.
- Gloaalikasvatus 2018. Mikä on globaalikasvatus. Viitattu 22.1.2019.
<https://www.gloaalikasvatus.fi/mika-gloaalikasvatus>
- Halme, Katjamaria & Vataja, Anita 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018. Yhteisöpedagogin opinto-opas. Koulutuksen tavoitteet. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/07/yhteisopedagogi-opinto-opas-humanistinen-ammattikorkeakoulu.pdf>
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino
- Kivistö, Jari 2008. Matkalle maailman erilaisiin todellisuuksiin teoksessa Kivistö, Jari (toim.) Globaaliin vastuuseen kasvaminen. Näkökulmia maailman hahmottamisen pedagogiikkaan. Helsinki: Ulkoasianministeriö, 8 – 15.
- Kuusisto, Riikka 2013. Laatu perusopetuksessa. Jyväskylä: PS – Kustannus.
- Lifelong Learning 2015. Cabán Carmen. SlideShare. Viitattu 15.2.2019.
<https://www.slideshare.net/NicolleAyalaMercado/lifelong-learning-55882440>
- Maahanmuuttovirasto 2019. Palvelut. Muut tilastot. Viitattu 26.2.2019.
<https://migri.fi>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetushallitus 2019. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot. Varhaiskasvatus. Uudet vasut. Viitattu 22.1.2019. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus/uudet_vasut
- Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Tampere: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino OY.
- Positiivinen kasvatus 2019. Positiivinen kasvatus pähkinän kuoressa. Viitattu 11.3.2019. <https://positiivinenkasvatus.fi/positiivinen-kasvatus-pahkinan-kuoressa/>
- Rekola, Sanna 2015. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet uudistetaan. Blogiteksti. Viitattu 26.2.2019. <https://www.gloaalikasvatus.fi/blogit-ja-artikkelit/blogit/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-uudistetaan>

Rekola, Sanna 2010. Maailmaa muuttamaan. Globaalikasvatuksen työkirja järjestöille teoksessa Rekola, Sanna & Cantell, Matti & Hintikainen, Katja & Joro, Anna-Sofia & Simonen, Saara (toim.) Helsinki: Kepa ry.

Salminen, Reetta 2018. Tämä päiväkotiki on ainutlaatuinen, sillä kaikki sen lapset ovat maahanmuuttajataustaisia – nyt se on saamassa lisätukea, kiitos Vantaan kaupungin. Yle Uutiset 24.10.2018. Viitattu 11.2.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10470524>

Sipola, Minttu 2018. Suullinen tiedonanto. Turku.

Säävälä, Minna 2013. Maahanmuutto perheilmionä teoksessa Martikainen, Tuomas & Saukkonen, Pasi & Säävälä, Minna (toim.) Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus Oy, 101 – 122.

Söderling, Ismo 2013. Maahanmuutto ja Suomalaisten asenteet teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne & Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.) Olemme muuttaneet – ja kotoaudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 15 – 31.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 6.11.2018. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi. Osallisuus. Viitattu 1.3.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turun kaupunki 2017. Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_varhaiskasvatussuunnitelma_150517.pdf

Turun kaupunki 2013. Turun varhaiskasvatussuunnitelma. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_varhaiskasvatussuunnitelma_2013.pdf

Varhaiskasvatustaki 540/2018.

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otava.

LIITTEET

Liite 1: Benchmarking runko

Kerro kuka olet mitä opiskelet sekä mitkä ovat opinnäytetyösi tutkimuskysymykset. Muista mainita äänittämisestä sekä kysyä tarvittaessa nimen käytöstä.

PERUSTIETOA

- Kuka olet ja missä olet töissä
- Millaista toimintaa
- Työpaikan tavoite ja kohderyhmä

OSALLISUUS

- Osallistuvatko vanhemmat toimintaan? Kuinka paljon?
- Onko osallisuuteen olemassa jonkinlainen malli/kaava jota noudatatte?
- Osallistuuko kanta suomalaiset vanhemmat vs. maahanmuuttaja vanhemmat enemmän tai saman verran – entä kiinnostuneisuus?
- Tavoittaako teidän toimintanne kohderyhmän? Miten?

GLOBAALIKASVATUS

= toimintaa, joka kehittää tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita, joilla oppija rakentaa yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen maailman

- Näkykö teidän arjessanne globaalikasvatus?
- Jos näkyy, niin miten se näkyy?
- Mitä tavoitteita mielestäsi globaalikasvatuksella on?

KEHITTÄMINEN

- Koetko, että on jotain kehittämistarpeita osallisuuden saavuttamiseksi?

Liite 2: Havainnointi runko

Muistilista:

- Pidä mukana muistiinpanovälineitä.
- Kirjoita pienemmätkin havainnot itsellesi ylös.
- Mikään tieto ei ole turhaa.
- Muista kohdata jokainen aina yksilönä

Havainnoinnissa keskity näihin asioihin:

- Miten esikouluikäiset tulevat päiväkotiin
 - o mikä asenne
 - o tunnetila
 - o muuta huomioitavaa?
- Entä miten ja mitä he kertovat työntekijöille sekä muille lapsille omasta arjestaan
- Otetaanko lasten tarinat huomioon päiväkodin toiminnassa
 - o jos otetaan niin miten?
- Miten työntekijät kohtaavat lapset ja heidän vanhempansa aamuisin sekä ilta-päivällä

Liite 3: Kyselyn runko

Tervetuloa vastaamaan kysymyksiin, jotka liittyvät globaalikasvatukseen ja osallisuuteen. Tässä kyselyssä globaalikasvatuksella tarkoitetaan toimintaa, joka kehittää tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita, joilla oppija rakentaa yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen maailman. Kysely on osa Janika Rantalan opinnäytetyötä. Monivalintakysymyksissä ympyröi tai alleviivaa oikea/oikeat vaihtoehdot. Kysely on nimetön.

GLOBAALIKASVATUS

1. Miten globaalikasvatus näkyy Halisten päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa?
2. Onko globaalikasvatus mielestäsi tärkeää? Miksi?
3. Mitä tavoitteita globaalikasvatuksella mielestäsi on?
4. Kuinka usein Halisten päiväkodin arjessa mielestäsi näkyy globaalikasvatus?
 - a. päivittäin
 - b. viikoittain
 - c. kuukausittain
 - d. harvemmin
5. Silloin kun globaalikasvatus näkyy päiväkodin arjessa, millä tavoin se näkyy ja kuinka usein?

OSALLISUUS

1. Miksi vanhempien, erityisesti maahanmuuttajavanhempien osallisuus päiväkodin toiminnassa on mielestäsi tärkeää?
2. Kuinka usein maahanmuuttajavanhemmat osallistuvat päiväkodin arkeen?
 - a. päivittäin
 - b. viikoittain
 - c. kuukausittain
 - d. harvemmin
 - e. ainoastaan pyydettyäessä
3. Millä tavoin vanhempien osallisuus näkyy?
4. Onko henkilökunnan päivittäisessä käytössä jokin toimintamalli, jonka avulla vanhempien osallisuutta päiväkodin arjessa tuetaan? Jos on, kerro muutamalla sanalla millainen toimintamalli on ja miten sitä hyödynnetään.
5. Haluatko lisätä tai kommentoida jotain muuta?

Kiitos vastauksistasi!

Liite 4: Vinkkejä vanhempien osallisuuden tueksi

VINKKEJÄ VANHEMPIEN OSALLISUUDEN TUEKSI

Tästä toimintamallista saat käyttöösi erilaisia ideoita, joiden avulla vanhempien osallisuutta pystytään kehittämään varhaiskasvatuksessa enemmän.

Osallisuus syntyy osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen kautta. Sen kokeminen edistää hyvinvointia sekä suojaa syrjäytymiseltä. Osallisuus ilmenee toisten arvostamisena, tasavertaisuutena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa.

ARKI NÄKYVÄKSI VANHEMMILLE

- Viikko-ohjelma näkyville eteiseen ja Wilmaan.
 - Mahdollisuus seurata blogia, jossa arkisia asioita sekä valokuvia ja tarinoita päiväkodin toiminnasta.
 - Avoimet ovet. Vanhemmat pääsisivät tutustumaan päiväkodin toimintaan.
 - Palaute laatikko. Eteiseen laatikko, johon vanhemmat voivat laittaa ajatuksia, ideoita ja palautetta koskien varhaiskasvatusta.
- Tuomalla päiväkodin arkea tutuksi pienten asioiden avulla, kynnys osallisuuteen madaltuu.

Kannusta vanhempia osallisuuteen tarjoamalla ja kokeilemalla erilaisia tapoja olla osallinen. Kuten vanhemman ammatin esittely päiväkodissa.

Positiiviset
kokemukset
varhaiskasvatuksesta
edesauttavat
kumppanuutta
perheen ja työntekijän
välillä. Tästä syystä
vanhemmille tulee
tarjota säännöllisiä
keskusteluajoja, jossa
mahdollisuus jakaa
mietteitä ja
kokemuksia.

PÄIVÄKODIN JA PERHEEN YHTEISET TAPAHTUMAT

- Päivä liittyen tiettyyn teemaan, kuten liikuntaan, kierrätykseen tai naamiaisiin. Teemat voisi yhdistää erilaisiin juhliin. Lapset ideoisivat yhdessä kotona vanhempiensa kanssa, mikä juhla on mieluisin ja miksi sitä juhlitaan.
- Tärkeän aikuisen päivä. Tällöin lapsen vanhempi viettäisi yhteisen leikki-, laulu-, tai askarteluhetken päiväkodista hakiessaan lasta.
- Kädentaitonäyttely, johon vanhemmat pääsevät osallistumaan hakiessaan lapsen päiväkodista.
 - Lisäksi vanhemmilta voisi pyytää kotona ylimääräisinä olevia materiaaleja askarteluun sekä leikkeihin.

TOIMINNALLISET VANHEMPAINILLAT

- Mallina toimiminen lapselle. Vanhempi tekee piirustuksen, muovailun, hamahelmityön tai muun kädentyön. Lapsi tekee seuraavana päivänä samanlaisen.
 - Perheen kulttuurin ja tapojen tuominen osaksi päiväkotia. Vanhempi voisi kirjoittaa kirjeen/runon, joka luetaan seuraavana päivänä ryhmälle.
 - Vanhemmat pääsevät vaikuttamaan äänestämällä. Esimerkiksi eväitä retkelle vai ei?
 - Vanhempien keskinäinen verkostoituminen. Vanhempainillan alussa olisi aina verkostoitumista edistävä nimikierros.
- Toiminnallisten vanhempainiltojen avulla vanhemmat pääsevät vaikuttamaan päiväkodin arjen kulkuun.

Vanhempi voisi jäädä lukemaan aamupiiriin oman lapsensa lempisadun tai lorun. Näin olisi mahdollista kuulla satuja vieraista kulttuureista. Lapset voisivat myös kysellä vanhemmalta kysymyksiä liittyen satuun.

”Osallisuus lähtee pienistä arkisista asioista, kuten kuulumisten vaihtamisesta ”

MUITA IDEOITA OSALLISTAMISEEN

- Päiväkoti ryhmälle oma maskotti, joka kiertää aina viikon verran jokaisen lapsen luona. Vierailusta kirjoitettaisiin päiväkirjaa, jossa kerrottaisiin mitä perheen kotona on tehty ja mitä kaikkea maskotti on päässyt näkemään.
- Viikon tähti. Jokainen lapsi pääsee vuorollaan olemaan viikon tähti. Lapsi kirjottaisi yhdessä vanhempien kanssa kotona esittelyn itsestään, joka luettaisiin lapsen omalla tähtiviikolla muulle ryhmälle. Lapsi pääsisi myös kertomaan omasta perheestään ja asioista miksi oma perhe on paras.

Ideat malliin on kerätty varhaiskasvatussuunnitelman, globaalikasvatuksen sekä osallisuuden ja käytännöllisyyden, että kehittämistyöni tulosten pohjalta. Kiitos osallisena olleille!

Tekijä: Janika Rantala 2019

Vanhempien osallisuutta tuetaan avoimen yhteistyön, vanhempainiltojen sekä päivittäisten kuulumisten avulla.